



Har du råd til å bli pensjonist?

Kai Nilsen, UDF Trøndelag og Pensjon for alle



**Hva kan du om
pensjonssystemet vårt?**

Pensjonshistorie

- Før 1200-tallet så er familien ditt eneste sikkerhetsnett
- Ingen systemer som ivaretar gamle og arbeidsuføre



Da er det dags for ætttestup.
Noen som vil være førstemann?

Pensjonshistorie

- 1200-1800-tallet: Kirken tar ansvar
- Legd og omgangslegd
- Fattigkommisjonen og fattighusene oppstår



Pensjonshistorie

- 1844: Jørgen Aall foreslår den første alderspensjonen i Stortinget
- *«For å hindre den sterke stigning i fattigutgiftene og den skadelige innflytelse som den offentlige fattigunderstøttelse fører med sig»*



Pensjonshistorie

- 1885: Christian Holtermann Knudsen
- *«Det er Statens (hele samfundets) plikt å sørge for å dra human omsorg for alle gamle og arbeidsudyktige samfundsmedlemmer. Der må opprettes en alderdomsforsørgelses-innretning for alle ubemidlede av og ved Staten.»*

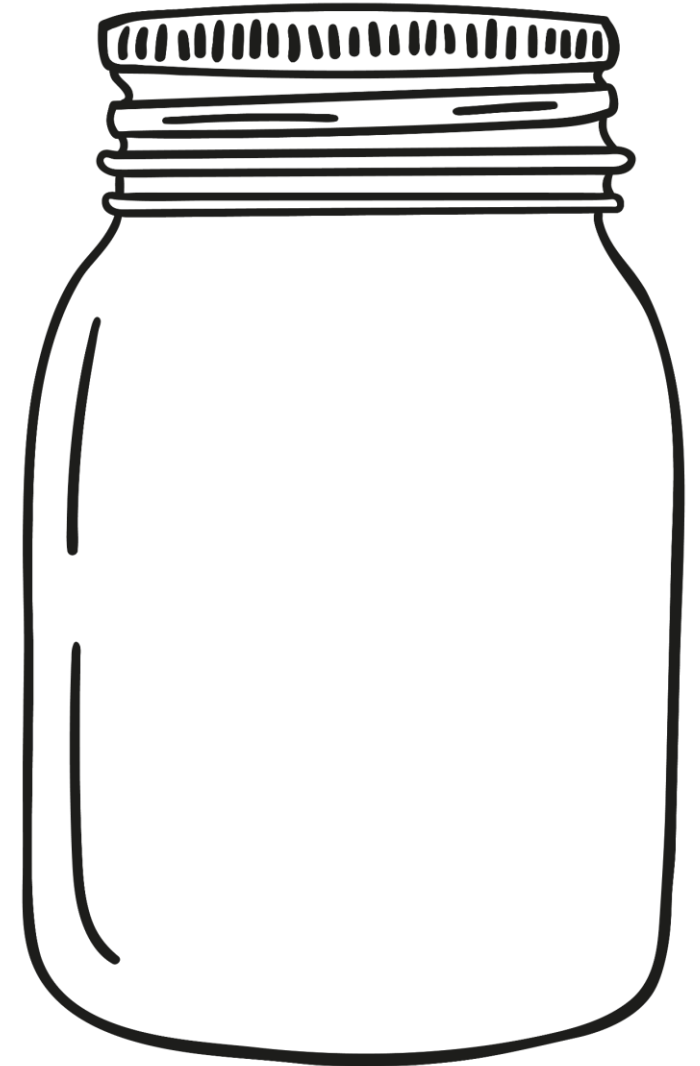


Pensjonshistorie

- **1936:** Opprettelsen av lov om alderstrygd. Pensjonsalder satt til 70 år
- **1967:** Folketrygden etableres. Grunnstenen i velferdsstaten
- **1973:** Pensjonsalder satt ned til 67 år
- **80-tallet:** Skal pensjonsalderen ned til 60 år? AFP etableres
- **2011:** Pensjonsreformen
- **2024:** Pensjonsforliket?

Pensjonssystemet i Norge

- Syltetøy
- Satt sammen av flere deler
- Fylles opp fra fødsel til du slutter å jobbe



Pensjonssystemet i Norge

- Vårt nasjonale sikkerhetsnett
- Skattefinansiert
- Sikre deg inntekt den dagen du ikke kan jobbe
- Økonomisk hjelp ved: sykdom, skader, svangerskap og fødsel, arbeidsløshet, alderdom, uførhet, enslig forsørgeransvar, dødsfall, tap av forsørger og yrkesmessig attføring



Pensjonssystemet i Norge

- Tjenestepensjon er penger du selv og/eller arbeidsgiverne dine sammen sparer for deg
- Utsatt lønn som du får utbetalt den dagen du ikke skal jobbe mer



Pensjonssystemet i Norge

- **Ytelsespensjon** er mest vanlig i det offentlige. Utsatt lønn. Du får en viss prosent av lønna den dagen du går av med pensjon. **Livsvarig**
- **Innskuddspensjon** er når arbeidsgiver setter av en prosentdel av lønna di hver måned i en fondsportefølje. Utbetalingen varer oftest i 10 år fra fylte 67 år
- **Hybridpensjon** er en hybrid mellom ytelsespensjon og innskuddspensjon. Innskuddene er en viss prosent av lønn, tar høyde for at kvinner lever lengre. Kan gjøres livsvarig og omfordeles



Pensjonssystemet i Norge

- Individuell pensjonssparing (IPS)
- Hvor mye har du på bok?
- Sparing i fond eller aksjer
- Eiendom
- Nedbetaling av gjeld
- Fremtidig arv?

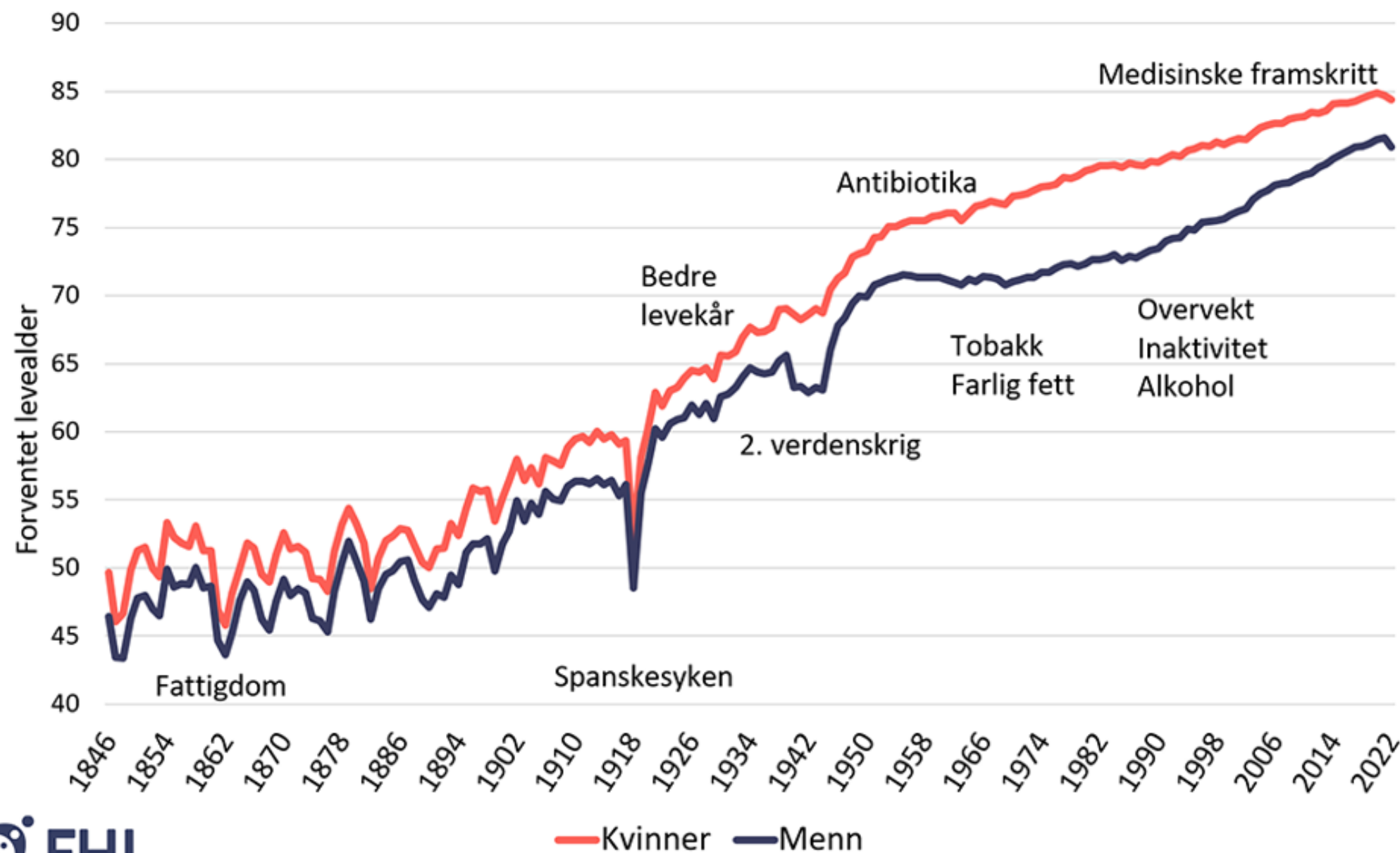


Du jobber 100 %. Hvor stor del av lønna vil du få som pensjonist?

Pensjonsreformen

- De siste 25 årene har den forventede levealderen i Norge økt med om lag 6,3 år for menn og 3,8 år for kvinner
- I følge prognosene vil flere mennesker motta alderspensjon enn tidligere

Utvikling i forventet levealder

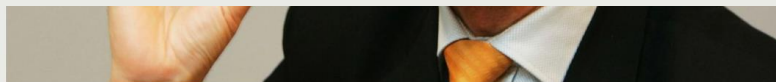


Pensjonsreformen

- I 2001 ble det besluttet av Stoltenberg-regjeringen at denne utviklingen vil ramme pensjonssystemet vår
- Økonomisk uro i Europa og «*haikjeften*»
- Målet var å utvikle et bærekraftig pensjonssystem som tar høyde for at folk lever lengre



– Politisk var dette intet mindre enn et mirakel, sier han.



Mirakelmannen Jens Stoltenberg la i desember 2004 fram hovedpunktene i forslaget til pensjonsreform i Norge. Politikernes målbevissthet og omfattende bruk av "kreativ tvetydighet" er viktige forklaringer på hvordan det i 2011 ble mulig å lande den store Pensjonsreformen i Norge. (Foto: Cornelius Poppe / Scanpix)

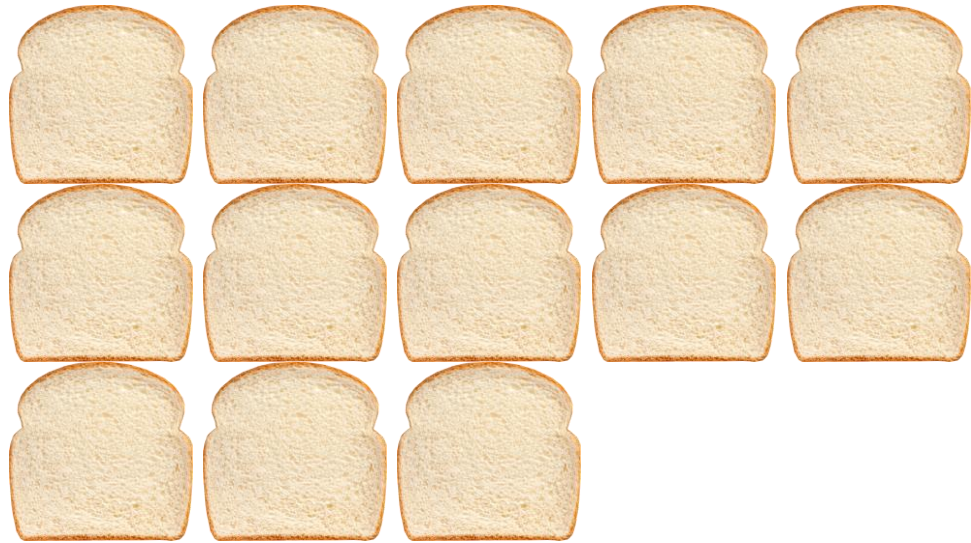
Det politiske spillet om pensjonen vår

Hvordan klarte Jens Stoltenberg å løse gjennom en pensjonsreform som vil føre til at store deler av befolkningen får mye lavere pensjoner?

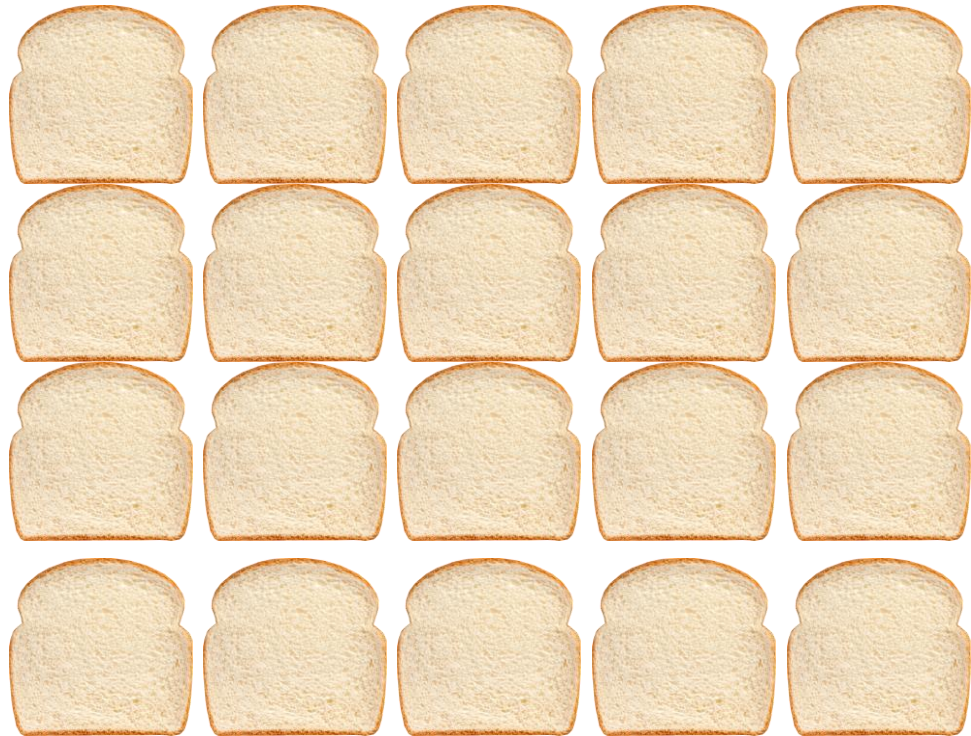
Pensjonsreformen

- Iverksettes fra 2011 og skal være i full effekt innen 2025
- Nytt system for opptjening av pensjon som delvis vil gjelde for personer født mellom 1954 og 1962
- I full effekt for personer født i 1963 eller senere
- Fra besteårsregel til alleårsregel
- Ingen garanti for 66 % ved 30 års opptjening
- Levealdersjustering

Levealdersjusteringen



Levealdersjusteringen



Pensjonsreformen i praksis

- Belønner de som klarer å stå lenge i jobben. Kan man jobbe til man f.eks. er 75, så kan man få over 66 % i alderspensjon.

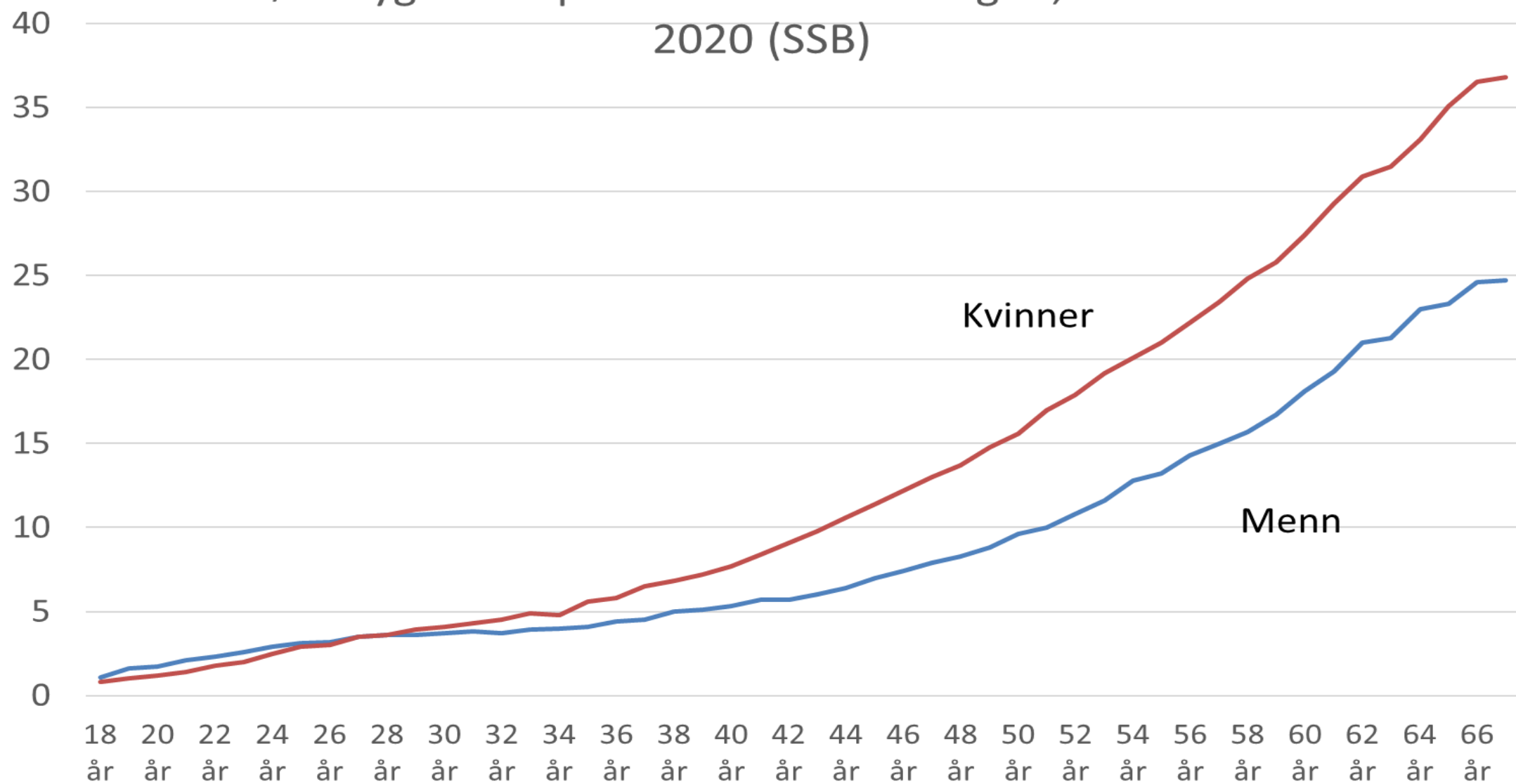
Pensjonsreform for de friske!

- Må du gå av som f.eks. 60 åring, kan man ende opp med under 60 % i alderspensjon
- Det skal bli lettere å opprettholde pensjonsrettigheter når man bytter mellom offentlig og privat sektor

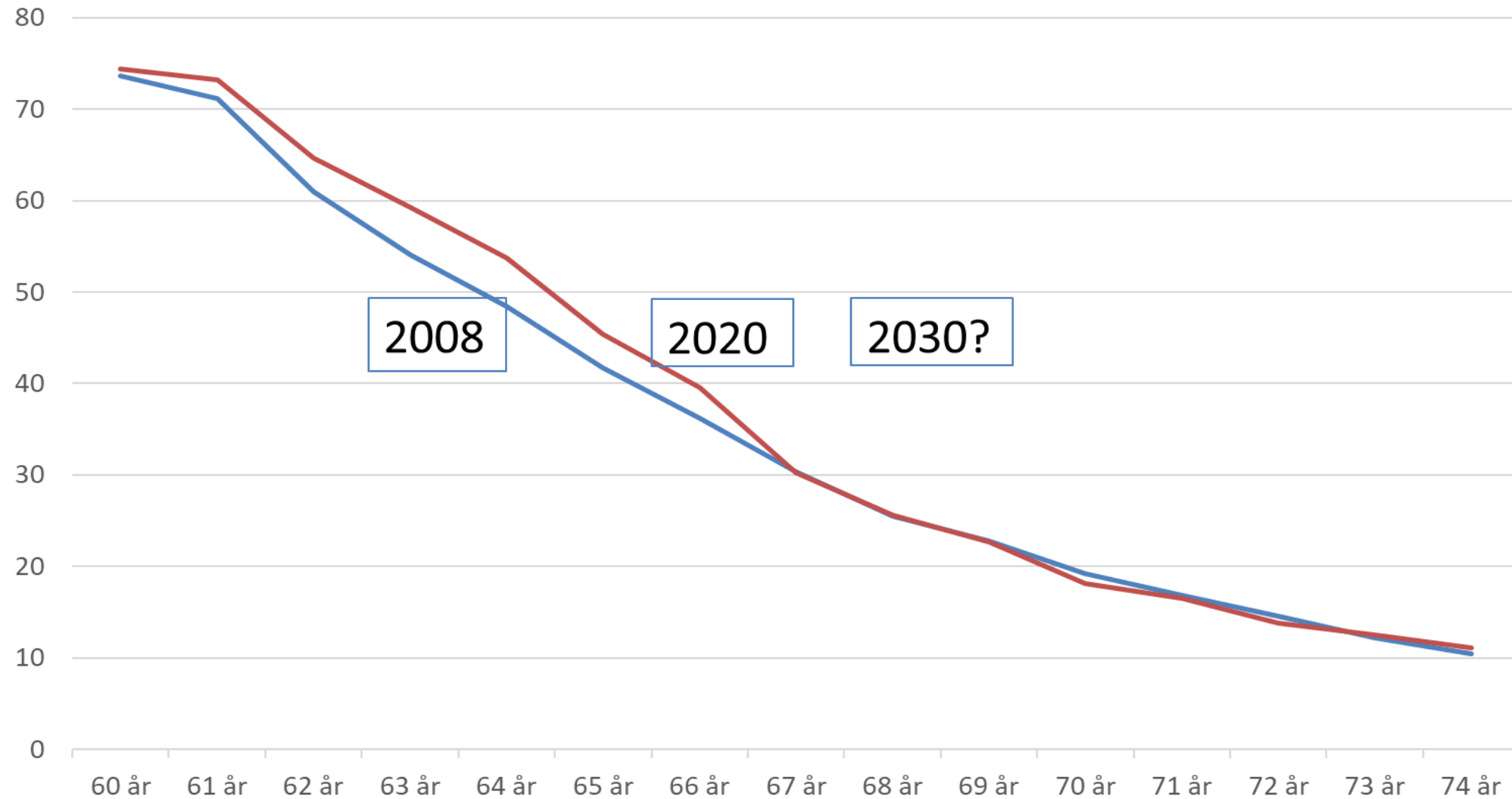
Pensjonsreformen i praksis

- Tidligere gikk pensjonsalderen ned når velstanden økte
- Ingen dokumentert effekt ved å heve pensjonsalderen
- Reformen skiller ikke mellom leveår og friske leveår
- Gjennomsnittlig alder for første uttak av pensjon for lærere 61,8 år
- For lærere i barnehage er gjennomsnittet under 60 år
- Andelen kvinner som tar ut uførepensjon er dobbelt så høy sammenlignet med menn

Uføretrygdene i prosent av befolkningen, etter alder. 2020 (SSB)



Andel sysselsatte i befolkningen etter alder, 60-74 år (SSB)



MILDE HIMMEL! HVORFOR GÅR
DU IKKE AV MED PENSJON?!

FORDI **DU** LEVER
LENGRE...



DIAGNOSE: LEVEALDERJUSTERT

**Hvem bør ha ansvaret for
pensjonen vår?**

Sikkerhetsnett?

- Folketrygdens intensjon var å være et sikkerhetsnett
- Med pensjonsreformen skal fellesskapet dekke mindre gjennom skatt og fremtidens pensjoner vil bli mye mindre
- Hver enkelt må sikre seg selv, med tjenestepensjon, forsikring, sparing og investering

BEFORE

NOW

Private savings

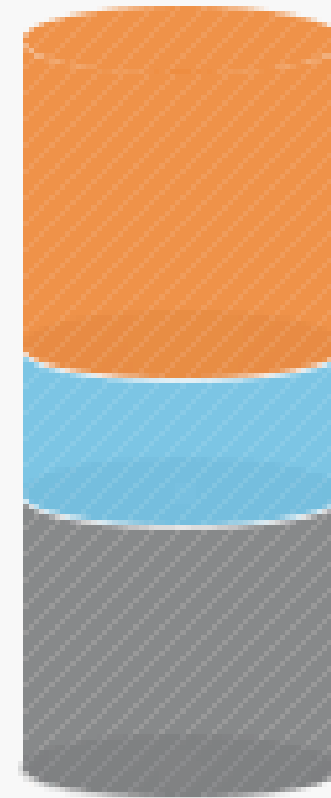
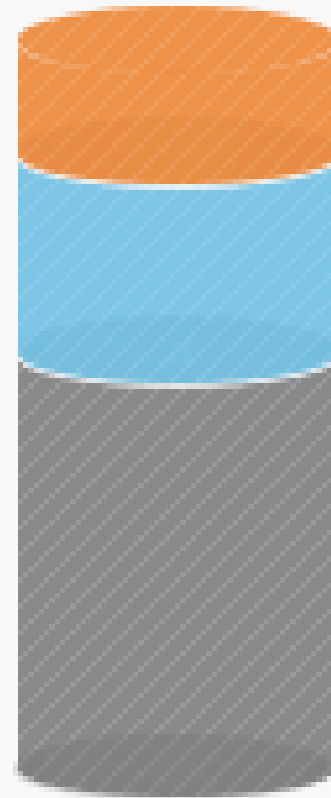
Employer's
contribution

National
Insurance

Private savings

Employer's
contribution

National
Insurance



VG ENDELIG FREDAG! Ekstra magasin TV & KRYSSORD

STEFFEN OG CHANGIZ FRA TV 2-SERIEN «TOLL»:

- Som å plukke sukkertøy fra småunger

VOLOSOM ØKNING I MARIHUANA-BESLAG

DE BESTE VINGAVENE

FINN KODEN - VINN GULL & BIL

NR. 325 • FREDAG 25. NOVEMBER 2022 • UKE 47 • KR. 45,00

Foto: NTB

CORONA: Slik redder du julen

SMITTEN ØKER - SJEKK DE VIKTIGSTE RÅDENE NÅ!

Espen Røstrup Nakstad

Enkle regler - mange muligheter:

PENSJONIST?

SKAFF DEG JOBB - TJEN GODE PENGER

Arntfinn Jensen (66)

HENTET INN 250 000 KR. EKSTRA

• SIDE 10, 11, 12 og 13

Tilbud

-30%

PÅ ALL BUTIKK-PAKKET OST

Utvalget kan variere. Tilbudet gjelder i uke 47.

coop mega

TIRSDAG DIN ØKONOMI 6 SIDER

HEISER • PRISER • LØYPER

Slik blir slalåm-vinteren

NYTT FRA 12 SKI-ANLEGG

Sambaer er løs!

Brasil Svells 10

FINN KODEN - VINN GULL & BIL

NR. 329 • TIRSDAG 29. NOVEMBER 2022 • UKE 48 • KR. 35,00

Sjekk tallene i stor oversikt:

DERFOR LØNNER DET SEG IKKE MED TIDLIG PENSJON

Enkelt grep kan gi deg nesten 30 prosent mer i pensjon



MER I PENSJON: Du kan få mye mer i pensjon om du bare endrer spareprofilen din og tilpasser den til når du skal ta ut pensjon. Foto: Istock



«Sjokkerende enkelt
regnestykke»:

**Gjør du dette enkle
sparetrikset, kan du
gå av med pensjon
lenge før tiden**

11 sparegrep som sikrer pensjonisttida

Skuespiller Geir Kvarme (57) brukte årlig nærmere en halv million kroner på mat. Nå skal deler av matbudsjettet gå til pensjon. Slik sparer du for å sikre deg en bedre pensjonisttilværelse - uansett om du tjener mye eller lite.



Du kan få 500.000 kroner mer i pensjon med høyere aksjeandel

Det betyr at du i beste fall kan få nesten dobbelt så mye i forventet pensjon enn kollegene dine med samme arbeidsgiver.



ENKEL VEI TIL HØYERE PENSJON: Ved å endre pensjonsprofilen din til mye aksjer og lite renter, kan du øke din forventede pensjon med en halv million kroner, ifølge forbrukerøkonom i DNB. Det er imidlertid knyttet større risiko til høyere aksjeandel. Foto: Dinside

**Hvordan bør pensjonssystemet
vårt se ut?**

Hvordan ser fremtida ut?

- Lite politisk trykk på pensjon
- Pensjonsrettigheter er under angrep i hele Europa
- Det er satt ned et pensjonsutvalg for å evaluere Pensjonsreformen
- Pensjonsutvalget angir i stor grad retningen for fremtiden



Pensjonsforliket 2024

- Bredt forlik blant de politiske partiene, alle med unntak av FrP og Rødt
- Pensjonsalderen vil bli hevet
- 62-årsgrensa heves til i overkant av 65 år for 1994-kullet. De født i 2020 vil måtte vente til rundt 67 år før de kan gå av
- 67-årsgrensa vil bli i overkant av 70 år for 1994-kullet, og over 72 år for 2020-kullet
- Den øverste grensa for opptjening av pensjon vil øke fra 75 i dag, til over 78 for 1994-kullet, og over 80 år for 2020-kullet

Pensjonsforliket 2024

- Den som må gå av fem år før normal pensjonsalder får knappe 30.000 kroner ekstra i årlig pensjon
- Alle detaljene i sliterordningen er ikke klare. De skal utarbeides i samarbeid med partene i arbeidslivet
- I pensjonsforliket skal utføre skjermes for 2/3 av effekten av levealdersjusteringen
- **Pensjonsforliket skal behandles på Stortinget 14. mars**



Illustrasjonsfoto; Adobe Stock

Utdanningsforbundet Trøndelag markerer motstand mot heving av pensjonsalderen

Kun **0,6 %** av
barnehagelærerne er i
jobb etter fylte 65 år.

Til tross for dette ønsker regjeringen å gjøre det enda vanskeligere å nå pensjonsalderen.

Er du født i 1999, vil du først kunne ta ut alderspensjon når du er 65 år og 6 måneder. Er du født i 2019, må du jobbe til du er 67 år.

Det er arbeidslivet som må endres, ikke pensjonsalderen!



Nesten ingen **barnehagelærere** står i jobb etter 62 år. Med pensjonsforliket heves pensjonsalderen og flere **dyttes** ut av arbeidslivet og inn i uførhet.

Det er arbeidslivet som må endres, ikke pensjonsalderen!



Utdanningsforbundet og pensjon

- Ved innføringen av Pensjonsreformen, så støttet LO og UDF reformen
- I 2018 sto vi ovenfor spørsmålet om tjenstepensjonen også skal levealdersjusteres
- Ledelsen i UDF anbefaler medlemmene til å stemme ja
- Under 20 % av medlemmene deltar i avstemning
- Flertallet sier ja til at også tjenstepensjonen skal levealdersjusteres
- **«Pensjon er vanskelig»**
- På landsmøtet vårt i 2019 snur vi i spørsmålet og går inn for å fjerne levealdersjusteringen

Utdanningsforbundet og pensjon

- Utdanningsforbundet skal arbeide for at sensorgodtgjøring blir pensjonsgivende
- Utdanningsforbundet skal arbeide for å begrense effekten av levealdersjusteringen
- Levealdersjusteringen av pensjonene har svært uheldige konsekvenser for mange arbeidstakere, blant annet svært mange av Utdanningsforbundets medlemmer, og må fjernes
- Utdanningsforbundet vil jobbe for at barnehagelærere omfattes av særaldersbestemmelsene
- **Utdanningsforbundet vil jobbe for at pensjonsalderen i Norge ikke heves**

Ressurser

- Min Pensjon – NAV (nav.no/dinpensjon)
- Statens Pensjonskasse (spk.no)
- Kommunal Landspensjonskasse (klp.no)
- Norsk Pensjon (norskpensjon.no)
- Pensjon for alle (pensjonforalle.no)



Avslutningsvis

- Få hodet ut av sanda!
- Ta vare på helsa di
- **Start sparingen nå**

**Takk for
oppmerksomheten!**



Utdanningsforbundet Trøndelag